

Italo Calvino - Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu

Çev. Eren Yücesan Cendey, Yapı Kredi Yayınları, s.27-29

İstasyonların hepsi birbirine benzer; ışıklar kendi solgun halelerinin ötesini aydınlatamıyorsa da pek önemi yoktur; bütün trenler çekip gitmiş olsa bile mekâna yayılan tren kokusuyla, son tren yola çıktıktan sonra bile duyulan o özel istasyon kokusuyla senin ezbere bildiğin bir yerdir. İstasyonun ışıkları ve okumakta olduğun cümleler, sis ve karanlık örtüsünün altından yüzeye çıkan şeyleri işaret etmektense onların yokluğun içinde çözülüp gitmesini üstlenmişe benziyor. Her ne kadar bu istasyona hayatımda ilk kez bu akşam inmiş olsam da, sanki ömrümü burada bu büfeye girip çıkarak, aslında bekleyişe ait olan ve birbirine karışmış olan sundurma kokusundan tuvaletlerin ıslak talaş kokusuna geçerek, aranan numara asla yanıt vermediği için attığınız jetonu geri almaktan başka bir şey yapamadığınız telefon kulübelerinin kokusunu içime çekerek geçirmişim gibi geliyor. Büfe ile telefon kabini arasında gidip gelen adam benim. Ya da: O adamın adı “ben” ve ona ilişkin başka bir bilgiye sahip değilsin, aynen bu istasyonun adının sadece “istasyon” olması, onun dışında uzak bir kentin karanlık bir odasında çalan, ama yanıtlanmayan telefon sinyalinden başka bir şey olmaması gibi. Almacı yerine takıyorum, metal hazneden bozuk paramın şingirtıyla düşmesini bekliyorum, dönüp camlı kapıyı itiyorum, buhar bulutu içinde kurumak üzere üst üste dizilmiş kahve fincanlarına yöneliyorum. İstasyon büfelerinin espresso kahve makineleri, lokomotiflerle aralarında bir akrabalık olmasıyla böbürlenir; günümüze ve geçmişe ait espresso kahve makineleriyle, günümüze ve geçmişe ait lokomotifler ve elektrikli lokomotifler arasındadır bu ilişki. İleri geri yürüyorum, dönüp dolaşıp volta atıyorum: İstasyonların kaçınılmaz biçimde kurdukları o zaman dışı tuzağa ben de düştüm. Bütün tren hatlarında uzun yıllardan beri elektrikle ulaşım yapılmasına karşın istasyonların havasında hâlâ kömür zerrecikleri uçuşursa da trenleri ve istasyonları konu alan bir roman bu duman kokusunu asla aktaramaz. Kaç sayfadır okumayı sürdürdüğüne göre artık sana rötarlı bir trenden indiğim bu istasyonun geçmişe mi yoksa şimdiye ait bir istasyon mu olduğunu söylememin zamanı geldi; oysa cümleler belirsizlik, bozluk, en küçük ortak paydaya indirgenmiş deneyimin kimseye ait olmayan topraklarında akıp gitmeyi sürdürüyor. Dikkatli ol: Bu seni ağır ağır içine almayı, sen farkına varmadan olaya dâhil etmeyi amaçlayan bir sistem, bir tuzaktır. Ya da yazarın kararsızlığı hâlâ sürmektedir; kaldı ki okur olarak sen de ne okumaktan hoşlanacağın konusunda emin değilsindir: Sana geçmişe dönme, yitirilmiş zamanları ve mekânları yeniden ele geçirme duygusu yaşatan eski bir istasyona varmak mı, yoksa hayatta olmanın haz verdiğini düşündüğümüz bugünde, günümüzün ışık ve sesler dünyasında yaşamak mı? Bu bar (ya da bir başka söylenişle “istasyon büfesi”) benim gözlerimin miyop ya da kızarık olmasından ötürü bulanık ve dumanlı görünüyor olabilir; gene

de ortamın her köşe ve aralığının ışığa boğulması için yerleştirilmiş aynalardan yansıyan ve elektrik tüplerinden yayılan şimşek rengi ışığa boğulmuş olma olasılığı vardır; bar, sessizlik savar o coşkulu aygıttan patlamayla yayılan çok yüksek hacimli müziğin dışarıya taşıdığı gölgesiz bir mekân da olabilir; tilt makineleri, at yarışını, insan avını canlandıran gerilimli oyunlar hep birlikte faaliyette olabilir, renkli gölgeler televizyon saydamlığında ve tropik balıklar akvaryumunda hava kabarcıklarının düşey akımı içinde neşeyle yüzebilir. Kolum eprimiş ve şişkin bir körüklü çanta taşımak yerine, dörtgen, tekerlekli, sert plastikten yapılmış ve katlanabilir krom bir çubukla hareket ettirilen minik bavulu itiyor olabilir. Okurum, sen peronu örten çatının altında, bakışlarımın eski istasyonlara özgü yuvarlak saatin mızraklı kollarına takıldığını, onları umutsuzca geriye çevirmeyi, dairevi kabirlerinde cansız uzanan saatler mezarlığında gerisingeriye yürümeyi arzuladığımı sanıyordun. Saatin rakamlarının dikdörtgen pencereciklerinden dışarıyı gözlemediklerini, her dakikanın giyotinin bıçağı misali üzerime inmesini görmediğimi kim söyledi ki sana? Kaldı ki sonuç fazla değişmeyecekti: Kaygan ve cilalı bir dünyada ilerlerken bile tekerlekli valizimin hafif sapını yakalamış olan elim, sanki akışkan bavulum benim için nankör ve huzursuz edici bir ağırlıkmış gibi içsel bir reddediş yaşayacaktır.